

Επιστήμη, Τουρισμός και Ανάπτυξη

Νεκτάριος Ταβερναράκης

Πρόεδρος Διοικητικού Συμβουλίου,
Ίδρυμα Τεχνολογίας και Έρευνας
(ΙΤΕ)
Καθηγητής, Ιατρική Σχολή, Πανεπι-
στήμιο Κρήτης
Ακαδημαϊκός, Μέλος της Ακαδημίας
Αθηνών

Η ενδυνάμωση της τουριστικής οικονομίας, αποτελεί μια από τις πιο σημαντικές προτεραιότητες της αναπτυξιακής πολιτικής της Ελλάδας, ιδιαίτερα στο μέσο της πανδημίας της νόσου COVID-19, η οποία αποτελεί ένα πρωτοφανές πλήγμα για τον τουρισμό. Είμαστε μια χώρα, που στηρίζεται στον τουρισμό και στην αγροτοδιατροφή, αυτά είναι μεγάλα κεφάλαια της οικονομίας μας. Ο τουριστικός τομέας είναι μια από τις κυριότερες πηγές εισροής κεφαλαίου για την ελληνική οικονομία, με σημαντική συνεισφορά στο ΑΕΠ και την αγορά εργασίας. Οι συνέπειες της πανδημίας ανέδειξαν τη σημασία της επένδυσης στην ανάπτυξη νέων τομέων στήριξης της οικονομίας, η οποία δύναται να επιτευχθεί μέσω της ενίσχυσης των διαύλων επικοινωνίας πεδίων όπως ο τουρισμός, η επιχειρηματικότητα, η έρευνα και η εκπαίδευση. Η συνεργασία αυτή μπορεί να αποτελέσει πυρήνα μιας νέας οικονομικής ανασυγκρότησης και οδηγό προς μια βιώσιμη αναπτυξιακή πολιτική.

Η Κρήτη, αλλά και γενικότερα η Ελλάδα, διαθέτουν όλα εκείνα τα χαρακτηριστικά που μπορούν να τις καταστήσουν δημοφιλείς τουριστικούς προορισμούς, για όλη τη διάρκεια του έτους. Ιδιαίτερα η

Κρήτη, βρίσκεται σε πλεονεκτική θέση, καθώς είναι ένα νησί που συνδυάζει μοναδικά χαρακτηριστικά που έχουν τη δυναμική να συνεισφέρουν καταλυτικά και ποικιλοτρόπως στην ανάπτυξή του, σε πολλά και διαφορετικά επίπεδα. Είναι γεγονός ότι το νησί αποτελεί ένα από τα κυριότερα κέντρα της οικονομικής, κοινωνικής, επιστημονικής, πολιτισμικής και πολιτιστικής ζωής της Χώρας, αφού συγκεντρώνει πλήθος οικονομικών δραστηριοτήτων, επιστημονικών συναντήσεων και μεγάλο αριθμό φορέων που διοργανώνουν συνέδρια και εκδηλώσεις. Δημιουργεί, επίσης, έναν ισχυρό τουριστικό πόλο έλξης, καθώς συνδυάζει ένα σύνολο από κίνητρα, για την προσέλκυση επισκεπτών από όλα τα μέρη της γης.

Προς την κατεύθυνση αυτή, θα αναφερθώ στις προϋποθέσεις εκείνες, που θεωρώ πως μπορούν να καταλύσουν την έλευση επισκεπτών στο νησί, καθ' όλη τη διάρκεια του έτους, και οι οποίες στηρίζονται σε 3 κύριους πυλώνες. Την στρατηγική **γεωγραφική θέση**, τις ισχυρές και ποιοτικές **υποδομές φιλοξενίας**, και το σπάνιο, για τα διεθνή δεδομένα, **οικοσύστημα επιστημονικής έρευνας και ανάπτυξης καινοτομίας**.

Πρώτο πυλώνα αποτελεί η προνομιακή **γεωγραφική θέση** της Κρήτης, που βρίσκεται στο σταυροδρόμι τριών ηπείρων: της Ευρώπης, της Ασίας και της Αφρικής. Επιπλέον, οι κλιματολογικές συνθήκες, χαρακτηρίζονται από υψηλή μέση θερμοκρασία, μεγάλης διάρκειας καλοκαιρία και ήπιο χειμώνα, διασφαλίζοντας έτσι το εύκρατο κλίμα του νησιού. Η θάλασσα και οι ακτές της Κρήτης συγκαταλέγονται μεταξύ των καθαρότερων της Ευρώπης, γεγονός που επιβεβαιώνεται, κάθε χρόνο, από τις γαλάζιες σημαίες. Η πλούσια και εντυπωσιακή γεωμορφολογία της περιοχής έχει κληροδοτήσει στο νησί μοναδικές φυσικές ομορφιές σε παραλιακές, πεδινές και ορεινές περιοχές. Ένας όμως από τους σημαντικότερους παράγοντες, ο οποίος συμβάλλει στην υψηλή επισκεψιμότητα, είναι το σχετικά χαμηλό κόστος διαμονής στην Κρήτη. Σε σύγκριση με το αντίστοιχο κόστος διαμονής σε πολλές χώρες του εξωτερικού, επιτρέπει στους επισκέπτες, όχι μόνο να επιλέγουν την Κρήτη για τις διακοπές τους, αλλά και να παραμένουν για μεγαλύτερο χρονικό διάστημα, καθώς κάτι τέτοιο είναι οικονομικά εφικτό. Ιδιαίτερα οι ξένοι επιστήμονες, που διοργανώνουν ή συμμετέχουν σε επιστημονικά συνέδρια και συναντήσεις, συνήθως παρατείνουν τη διαμονή τους στο νησί, συνδυάζοντας τον ψυχαγωγικό χαρακτήρα ενός ταξιδιού με τον επαγγελματικό σκοπό της επίσκεψής τους. Μάλιστα, έχω την πεποίθηση ότι η πρακτική αυτή πρόκειται να ενταθεί, καθώς με την πάροδο των χρόνων οι ανάγκες των ανθρώπων μεταβάλλονται διαρκώς. Ο περιορισμένος ελεύθερος χρόνος που διαθέτουν οι άνθρωποι

στις σύγχρονες κοινωνίες, τους οδηγεί συχνά να συνδυάζουν τις επαγγελματικές με τις προσωπικές τους ανάγκες. Είναι λοιπόν πολύ πιθανό, στο μέλλον, να παρατηρούμε πιο συχνά το συνδυασμό των επαγγελματικών υποχρεώσεων με τις διακοπές αναψυχής.

Δεύτερος κύριος πυλώνας για την αύξηση της επισκεψιμότητας, είναι οι εξαιρετικές και ιδιαίτερα **ποιοτικές υποδομές φιλοξενίας, εστίασης και ψυχαγωγίας, καθώς και η ανεκτίμητη πολιτισμική κληρονομιά** της Κρήτης. Το νησί διαθέτει διεθνή αεροπορική διασύνδεση και επαρκείς, πολυτελείς ξενοδοχειακές υποδομές, κριτήρια απαραίτητα για την επιλογή ενός τουριστικού προορισμού. Η λειτουργία του διεθνούς αεροδρομίου Ηρακλείου διευκολύνει την πρόσβαση επισκεπτών, και καθιστά το νησί κομβικό προορισμό. Υπάρχει λοιπόν η δυνατότητα να εξυπηρετηθούν ποικίλες τουριστικές ανάγκες. Είναι αξιοσημείωτο ότι η Κρήτη έχει ανεκτίμητης ιστορικής σημασίας αρχαιολογικούς, μουσειακούς χώρους και μνημεία που αποτελούν κοιτίδες της παγκόσμιας πολιτιστικής κληρονομιάς. Τα μουσεία που λειτουργούν στο νησί, φιλοξενούν αρχαιολογικά ευρήματα μεγάλης αξίας, με το Αρχαιολογικό Μουσείο Ηρακλείου να αναδεικνύεται στο δεύτερο μουσείο σε αριθμό επισκεπτών στην Ελλάδα, και σε ένα από τα σπουδαιότερα διεθνώς. Οι αρχαιολογικοί χώροι σε ολόκληρη την Κρήτη, με ανάκτορα, επαύλεις, μέγαρα και νεκροταφεία, της Μινωικής κυρίως περιόδου, συγκεντρώνουν επίσης, μεγάλο αριθμό επισκεπτών ετησίως. Το ανάκτορο της Κνωσού μάλιστα, ακολουθεί την Ακρόπολη, ως ο αρχαιολογικός χώρος με την μεγαλύτερη επισκεψιμότητα στην Ελλάδα. Ταυτόχρονα, συναντάμε ανεκτίμητης αξίας βυζαντινά μνημεία και ιστορικούς χώρους, όπως μοναστήρια και ναούς, που προσελκύουν σημαντικό αριθμό επισκεπτών. Πέρα όμως από τα παραπάνω, η κοινωνική φύση και η φιλοξενία που διακρίνουν τους Κρητικούς, έχει οδηγήσει στην άνθηση της διοργάνωσης πολυάριθμων πολιτιστικών εκδηλώσεων στο νησί, όπως φεστιβάλ, γιορτές, εκθέσεις, και διαφόρων ειδών κοινωνικές συγκεντρώσεις, που διοργανώνονται καθ' όλη τη διάρκεια του χρόνου.

Τρίτο και ιδιαίτερα σημαντικό πυλώνα για την προσέλκυση επισκεπτών 12 μήνες το χρόνο στο νησί, αποτελεί το μοναδικό **οικοσύστημα επιστημονικής έρευνας και ανάπτυξης καινοτομίας**, που έχει διαμορφωθεί από τα Ανώτατα Εκπαιδευτικά και Ερευνητικά Ιδρύματα που εδρεύουν στο νησί. Ειδικότερα για την Κρήτη, η αλληλεπίδραση του Ιδρύματος Τεχνολογίας και Έρευνας (ΙΤΕ) με το Πανεπιστήμιο Κρήτης, το Πολυτεχνείο Κρήτης, το Ελληνικό Μεσογειακό Πανεπιστήμιο, το Ελληνικό Κέντρο Θαλασσιών Ερευνών, αλλά και το Μεσογειακό Αγρονομικό Ινστιτούτο Χανίων, έχει δημι-

Video

ουργήσει ένα περιβάλλον μοναδικό για τα Ελληνικά και δυσεύρετο για τα διεθνή δεδομένα, το οποίο αποτελεί μια σπάνια άσση που χαρακτηρίζεται από τη διεπιστημονικότητα. Το ΙΤΕ αποτελεί ένα περιβάλλον ανοιχτό στην κοινωνία, διοργανώνοντας δράσεις όπως διεθνή επιστημονικά συνέδρια, ημερίδες και επισκέψεις σχολείων στα ερευνητικά του εργαστήρια. Χαρακτηριστικό παράδειγμα αποτελεί η βραδιά Ερευνητή, ένας πανευρωπαϊκός θεσμός που διεξάγεται ταυτόχρονα σε όλη την Ευρώπη και προσφέρει την ευκαιρία στην κοινωνία να επισκεφθεί το ΙΤΕ, να μιλήσει με επιστήμονες και να παρακολουθήσει δρώμενα που αφορούν ερευνητικές δραστηριότητες και επιτεύγματα του Ιδρύματος. Συνολικά, κάθε χρόνο επισκέπτονται το Ίδρυμα αρκετές χιλιάδες άνθρωποι, κυρίως νέα παιδιά, μαθητές και φοιτητές. Πρόθεσή μας στο ΙΤΕ είναι να διευρύνουμε το ανοιχτό προς την κοινωνία ερευνητικό περιβάλλον, παρέχοντας πρόσβαση στις υποδομές μας σε όλους όσους θα ενδιαφέρονταν να έρθουν σε επαφή με την έρευνα και τα εργαστήρια. Προς την ίδια κατεύθυνση, συνεργαζόμαστε στενά με το Δήμο Ηρακλείου για την προώθηση της Δια Βίου Μάθησης και με την Περιφέρεια Κρήτης για την ανάπτυξη του Εκπαιδευτικού Τουρισμού. Εκτός από την πρωτογενή έρευνα, σημαντική προτεραιότητά μας στο ΙΤΕ είναι και η εκπαίδευση, η δημιουργία της επόμενης γενιάς επιστημόνων. Για το σκοπό αυτό, το Ίδρυμα συνεργάζεται στενά, έχοντας συνάψει μνημόνια συνεργασίας, με τα Ανώτατα Εκπαιδευτικά και τα Ερευνητικά Ιδρύματα του Νησιού.

Με γνώμονα την βιώσιμη ανάπτυξη, την ενίσχυση της τοπικής οικονομίας και των εκπαιδευτικών και ερευνητικών ιδρυμάτων του νησιού, το ΙΤΕ σχεδιάζει τη δημιουργία ενός Διεθνούς Επιστημονικού Συνεδριακού Κέντρου, στο νησί. Προς την επίτευξη του στρατηγικού, αναπτυξιακού αυτού στόχου του Ιδρύματος, έχει εκπονηθεί ήδη το σχετικό επιχειρησιακό σχέδιο και γίνονται επαφές με Επενδυτικούς Φορείς, την Πολιτεία και την Περιφέρεια Κρήτης για την υποστήριξη του εγχειρήματος. Πρόκειται για ένα έργο που θα προσδώσει σημαντική αναπτυξιακή δυναμική στην Περιφέρεια. Θα δώσει επίσης πνοή στην τοπική οικονομία, καθώς ο επιστημονικός συνεδριακός τουρισμός είναι ενεργός καθ' όλη τη διάρκεια του έτους. Το μεγαλεπήβολο αυτό έργο αναπτυξιακής πολιτικής για την Κρήτη, αναμένεται να ενισχύσει την τοπική οικονομία, μέσα από την αξιοποίηση εκατοντάδων προμηθευτών από την τοπική αγορά. Θα δώσει μάλιστα σημαντική ώθηση στην αναζωογόνηση της εθνικής οικονομίας, μέσω της εισροής κεφαλαίου, ενώ θα συμβάλει στον περιορισμό της ανεργίας και στη διασφάλιση θέσεων εργασίας, ιδιαίτερα των εργαζομένων στον τομέα του τουρισμού, για περισσότερους μήνες το χρόνο.

Φιλοδοξούμε να δημιουργήσουμε ένα Συνεδριακό Κέντρο διεθνούς βεληνεκούς, το οποίο θα ενισχύσει τον εκπαιδευτικό τουρισμό, ενώ θα αποφέρει πολλαπλά οφέλη στο επιστημονικό οικοσύστημα της Κρήτης, μέσα από την προσέλκυση νέων επιστημόνων στο νησί. Θα συμβάλλει επίσης, στην προώθηση του επιστημονικού συνεδριακού τουρισμού, μέσω της διοργάνωσης πολυάριθμων διεθνών επιστημονικών συνεδρίων στο Νησί κάθε χρόνο, αναδεικνύοντας την Κρήτη σε κορυφαίο συνεδριακό προορισμό, και διασφαλίζοντας, ταυτόχρονα, την σταδιακή αύξηση του τουριστικού ρεύματος. Άμεσο ανταποδοτικό αποτέλεσμα του εγχειρήματος αυτού, αναμένεται να είναι η αναγνώριση της υψηλού επιπέδου, διεθνώς ανταγωνιστικής επιστημονικής και ερευνητικής δραστηριότητας που διεξάγουν οι φορείς ανώτατης εκπαίδευσης και οι ερευνητικοί φορείς του νησιού. Μια τέτοια προοπτική θα βοηθήσει συνολικά το εκπαιδευτικό και ερευνητικό οικοσύστημα της Κρήτης, καθώς η δομή αυτή αναμένεται να καταστήσει την Κρήτη κορυφαίο προορισμό για την διεθνή επιστημονική κοινότητα.

Το ΙΤΕ, προωθεί τον συνεδριακό τουρισμό μέσω της διασφάλισης περισσότερων από 30.000 διανυκτερεύσεων ανά έτος, ενώ ενισχύει την αγορά της Κρήτης συνεισφέροντας με περισσότερα από 3 εκατομμύρια € ανά έτος, σε περίπου 500 προμηθευτές. Το Ίδρυμα αναπτύσσει και συμμετέχει σε μια σειρά από δράσεις που προωθούν τη διασύνδεση του πρωτογενούς τομέα με τον τουρισμό, της επιστημονικής έρευνας με την επισκεψιμότητα και την προώθηση των τοπικών προϊόντων, ως πιστοποιημένης ποιότητας και υψηλής διατροφικής αξίας. Για παράδειγμα, συμμετέχει σε δράσεις της Περιφέρειας Κρήτης για την αναβάθμιση της ευρύτερης περιοχής του νησιού, συνδέοντας τον πρωτογενή τομέα με τον τουρισμό.

Η επένδυση στο συνεδριακό τουρισμό, πρόκειται να αναβαθμίσει τις υποδομές της Κρήτης, αλλά και της Ελλάδας, αποτέλεσμα που θα προσφέρει πολλαπλασιαστικά οφέλη στην εθνική οικονομία και επιχειρηματικότητα. Το γεγονός μάλιστα, ότι οι συνεδριακές εκδηλώσεις διοργανώνονται καθ' όλη την διάρκεια του έτους, είναι ιδιαίτερα σημαντικό, καθώς θα συμβάλλει στην επιμήκυνση της τουριστικής περιόδου. Θα μπορούσαμε, έτσι, να διασφαλίσουμε υψηλά επίπεδα επισκεψιμότητας, και τους 12 μήνες του έτους. Η λειτουργία ενός τέτοιου Κέντρου υπόσχεται να αποτελέσει μια συνεχή πηγή εσόδων τόσο για την Κρήτη όσο και για ολόκληρη τη Χώρα, ενώ παράλληλα είναι ένα απαραίτητο και σημαντικό έργο υποδομής για την οικονομική, επιστημονική, πολιτιστική και τουριστική ανάπτυξη του νησιού.

Το ΙΤΕ, το Πανεπιστήμιο Κρήτης, το Πολυτεχνείο

Κρήτης, το Ελληνικό Μεσογειακό Πανεπιστήμιο, το Ελληνικό Κέντρο Θαλασσιών Ερευνών, το Μεσογειακό Αγρονομικό Ινστιτούτο Χανίων, το Πανεπιστημιακό Γενικό Νοσοκομείο Ηρακλείου και τα άλλα συλλογικά σχήματα και φορείς που εδρεύουν στην Κρήτη, με το κύρος και τη διεθνή αναγνώριση που διαθέτουν, θα ωφεληθούν τα μέγιστα από τη λειτουργία του Συνεδριακού Κέντρου. Μάλιστα, θα έχουν τη δυνατότητα να χρησιμοποιήσουν τις υπηρεσίες που αυτό θα προσφέρει, εξυπηρετώντας κατά τον καλύτερο τρόπο και σε όλη την διάρκεια του χρόνου, τις πολύπλευρες ανάγκες και δραστηριότητές τους.

Ο αναπτυξιακός σχεδιασμός του ΙΤΕ είναι μακροπρόθεσμος και πολυεπίπεδος, έχοντας ως οδηγό το μόνο ασφαλές κριτήριο για τη διαμόρφωση διοικητικής πολιτικής, που δεν μπορεί να είναι άλλο από αυτό της υψηλής ποιότητας και της επιστημονικής αριστείας. Ειδικά για ένα Ερευνητικό Κέντρο στην περιφέρεια της Ευρώπης, αυτό δεν είναι απλά θέμα επιλογής, είναι θέμα επιβίωσης. Για να μπορέσει το Ίδρυμα να συνεχίσει να διαδραματίζει πρωταγωνιστικό ρόλο στις εξελίξεις που αφορούν την έρευνα στην Ελλάδα και να εξασφαλίσει τη συνέχιση της επιτυχημένης του πορείας, θα πρέπει να παραμείνει κορυφαίο, να εντείνει την αριστεία του και να ακολουθεί πολιτικές ανοικτότητας προς την παγκόσμια επιστημονική κοινότητα. Ουσιαστικά, το όραμά μας στο ΙΤΕ είναι να δημιουργήσουμε και να διατηρήσουμε ένα περιβάλλον που να ευνοεί τη μάθηση, την έρευνα και την καινοτομία, ως το γόνιμο έδαφος που θα στηρίξει την περιφερειακή, εθνική και ευρωπαϊκή ανάπτυξη και πρόοδο.

Με γνώμονα την ουσιαστική και βιώσιμη ανάπτυξη, στόχο της Πολιτείας, των Τοπικών Αρχών, των Επιχειρήσεων που δραστηριοποιούνται στον τουρισμό και των Εκπαιδευτικών και Ερευνητικών Ιδρυ-

μάτων του νησιού, θα μπορούσε να αποτελέσει η καθιέρωση της Κρήτης ως διακριτού εκπαιδευτικού προορισμού στην Ευρώπη αλλά και σε ολόκληρο τον κόσμο. Η Ελλάδα διοργανώνει σημαντικό αριθμό διεθνών επιστημονικών συνεδρίων, ο οποίος όμως έχει τη δυνατότητα να πολλαπλασιαστεί, μέσω της αξιοποίησης της υπάρχουσας τεχνολογίας, των υφιστάμενων τουριστικών, ερευνητικών και εκπαιδευτικών υποδομών, της επέκτασής τους και της δημιουργίας νέων πιο σύγχρονων εγκαταστάσεων. Η προσέγγιση αυτή μπορεί να οδηγήσει σε θεαματική αύξηση του συνεδριακού και εκπαιδευτικού τουρισμού.

Όλα τα παραπάνω είναι ζωτικής σημασίας για την περαιτέρω ανάπτυξη του τουρισμού, που αποτελεί το σημαντικότερο κλάδο της οικονομικής δραστηριότητας της Κρήτης, παρέχοντάς του στηρίγματα, ώστε τα επαγγελματικά ταξίδια να συνδυάζονται με την ψυχαγωγία. Προς την κατεύθυνση αυτή, χρειάζεται συλλογική και συντονισμένη προσπάθεια ώστε να διαμορφωθεί το κατάλληλο πλαίσιο και οι υποδομές για την αξιοποίηση των εξαιρετικών φυσικών, επιχειρηματικών και επιστημονικών κεφαλαίων που διαθέτει η Χώρα.

Είναι λοιπόν προς όφελος της Ελλάδας, η σύνδεση του τουρισμού και της επιχειρηματικότητας με την επιστήμη και την έρευνα, να αποτελέσει στρατηγικό στόχο στον αναπτυξιακό της σχεδιασμό. Θεωρώ ότι ο συνδυασμός αυτός αποτελεί πολύτιμη παρακαταθήκη για το μέλλον, επένδυση και οδηγό προς την ουσιαστική και βιώσιμη ανάπτυξη. Είμαι αισιόδοξος ότι μέσα από την αρραγή συνοχή και συνεργασία της Πολιτείας με τους εμπλεκόμενους φορείς, η προσπάθεια αυτή θα ευοδώσει, καθώς θεωρώ ότι η Κρήτη διαθέτει όλα τα εχέγγυα για να αποτελέσει δημοφιλή πόλο έλξης επισκεπτών, καθ' όλη τη διάρκεια του έτους.

